

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060104

BESLUT
2021-10-04
Stockholm

Mål nr
P 13422-20

Sid 1 (3)

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, slutliga beslut 2020-11-12 i mål nr P 5329-20, se bilaga A

PARTER

Klagande

1. P B

2. B L

3. L M

4. E R

Motpart

1. Gnesta kommun
646 80 Gnesta

2. E E H

SAKEN

Avvisning av överklagande

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS BESLUT

Mark- och miljööverdomstolen avslår överklagandena.

Dok.Id 1737413

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

P B, B L, L M och E R

(klagandena) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen, med ändring av mark- och miljödomstolens beslut, ska ge dem rätt att överklaga kommunens beslut att upphäva delar av byggnadsplaner för Hammersta-området. De har till stöd för sin talan anfört i huvudsak detsamma som vid mark- och miljödomstolen.

Gnesta kommun och **E H** har motsatt sig ändring.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS SKÄL

Gnesta kommun har beslutat att upphäva delar av äldre byggplaner, som gäller som detaljplaner, för fastigheten X och del av fastigheten Y. Beslutet innebär att markområden som omfattats av bestämmelser för allmän platsmark och områden som omfattats av bestämmelser för kvartersmark för lantbruksändamål blir oreglerade.

Ett beslut att anta, ändra eller upphäva en detaljplan får överklagas av den som beslutet angår, om det har gått honom eller henne emot (se 13 kap. 2 a och 8 § plan- och bygglagen [2010:900] samt 42 § förvaltningslagen [2017:900]).

Mark- och miljööverdomstolen delar mark- och miljödomstolens bedömning att de klagande inte är berörda av kommunens beslut att upphäva delar av detaljplanerna på ett sådant sätt att de har rätt att överklaga kommunens beslut. Överklagandena ska därför avslås.

Avgörandet får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Lars Borg, Mikael Hagelroth, referent, och Marianne Wikman Ahlberg samt tekniska rådet Börje Nordström.

Föredragande har varit Ylva Svensson.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

PROTOKOLL
2020-11-12
Handläggning i
parternas utevaro

Aktbilaga 20
Mål nr P 5329-20

RÄTTEN

Rådmannen Malin Wik (ordförande), tekniska rådet Jonas T Sandelius

FÖREDRAGANDE TILLIKA PROTOKOLLFÖRARE

Beredningsjuristen Henrik Johnsson

PARTER

Klagande

1. P B

2. I-L C

3. S E

4. B F

5. M F

6. L H

7. M H

8. B L

9. M L

Postadress	Besöksadress	Telefon	Expeditionstid
Box 69 131 07 Nacka	Sicklastråket 1	08-561 656 40 E-post: mmd.nacka.avdelning4@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se	måndag – fredag 08:00–16:30

10. P L

11. L M

12. S O

13. S O

14. E R

15. A W

Motpart

1. Gnesta kommun
646 80 Gnesta

2. E H

ÖVERKLAGAT BESLUT

Gnesta kommuns beslut 2020-06-15 i ärende nr PLAN.2017.1, se bilaga 1

SAKEN

Detaljplan berörande fastigheterna X m.fl i Gnesta kommun; nu fråga om avvisning

Handlingarna i målet gås igenom och mark- och miljödomstolen antecknar följande.

Gnesta kommun (kommunen) har beslutat att upphäva delar av äldre byggnadsplaner, vilka ska jämföras som detaljplaner, inom fastigheterna X och Y.

Beslutet har överklagats av **P B , I-L C , S E , B F , M F , L H , M H , B L , M L , P L , L M , S O , S O , E R** och **A W** som har yrkat att mark- och miljödomstolen i första hand ska upphäva kommunens beslut om planändring och i andra hand ska återförvisa ärendet till kommunen. Flera av de klagande har också yrkat att domstolen, om planen genomförs, ska besluta om ekonomisk kompensation till fastighetsägarna.

De har till stöd för sin talan anfört sammanfattningsvis följande: Nuvarande detaljplan medför en tillgänglighet till och en rätt för dem till den aktuella naturmarken. Genom att planen upphävs kommer en betydande del av det som hittills varit allmän platsmark utgöras av kvartersmark och deras tillgång till marken kommer upphöra vilket innebär ett intrång i deras ekonomiska värden. Deras inflytande över aktuellt markområde kommer att upphöra. Eftersom upphävandet av detaljplanen inte avser att förändra den faktiska markanvändningen saknas skäl att upphäva detaljplanen.

B L och också lagt till att kommunen inte i skälig omfattning har tagit hänsyn till befintliga äganderätts- och fastighetsförhållanden som kan inverka på planens genomförande. Detta då kommunen inte har redovisat hur upphävandet av planen kommer att påverka **Z**. Upphävandet av detaljplanen innebär en påtaglig olägenhet för allmänheten och för de fritidsboende eftersom upphävandet innebär att ekonomi-byggnader för jordbruket kan uppföras på mark där det inte tidigare var tillåtet. Upphävandet av detaljplanen äventyrar dessutom den pågående lantmäteriförrättningen om inrättande av en gemensamhetsanläggning för förvaltningen av viss allmän platsmark. Därigenom har kommunen bidragit till en förmögenhetsöverföring från de fritidsboende till gårdsägaren.

Mark- och miljödomstolen meddelar följande

BESLUT

Mark- och miljödomstolen avvisar överklagandena.

SKÄL FÖR BESLUT

Rätten att överklaga kommunala beslut att anta, ändra eller upphäva en detaljplan följer av 42 § förvaltningslagen (2017:900), se 13 kap. 2 a och 8 §§ plan- och bygglagen (2010:900), PBL. Enligt 42 § förvaltningslagen får ett beslut överklagas av den som beslutet angår, om det har gått honom eller henne emot.

Den första fråga som mark- och miljödomstolen har att ta ställning till är om kommunens beslut att upphäva delar av äldre detaljplaner angår klagandena på ett sådant sätt att klagorätt föreligger.

Vissa områden där detaljplanen nu upphävs är utlagda som parkmark med enskilt huvudmannaskap att förvaltas genom gemensamhetsanläggning, vissa är utlagda som vägmark med enskilt huvudmannaskap och en del som kvartersmark för odlingsändamål. Någon gemensamhetsanläggning för förvaltningen av parkmarken har inte bildats men det pågår en lantmäteriförrättning i denna fråga som har överklagats. För vägmarken har en gemensamhetsanläggning bildats. Samtliga klagandens fastigheter ligger inom berörda detaljplaner men inte inom eller direkt angränsande till de områden som berörs av kommunens beslut, bl.a. därför att det genom upphävandet skapas en s.k. buffertzon på mellan 3–10 meter från fastighetsgräns och upphävandeområdet.

En detaljplan gäller från det att den antas till dess att den ändras eller upphävs, se 4 kap. 38 § PBL. Som utgångspunkt får en detaljplan inte ändras under dess genomförandetid. De aktuella detaljplanernas genomförandetid har löpt ut. Det står därmed kommunen i princip fritt att upphäva de aktuella detaljplanerna. De rättigheter som kan ha uppkommit genom en detaljplan hindrar inte att planen ändras eller upphävs efter genomförandetidens utgång, se 4 kap. 40 § PBL. Av förarbetena framgår att den som har en rättighet enligt planen ska inte kunna åberopa denna vid den avvägning som ska göras när fråga uppkommer om att låta planen upphöra eller ge den ett annat innehåll. Med rättigheter avses både utnyttjade och utnyttjade rättigheter (prop. 1985/86:1 s. 597).

Ett upphävande av en detaljplan kan i vissa fall antas ge olämpliga följdverkningar, t.ex. om en detaljplan omfattar ett fritidshusområde där det saknas godtagbara anordningar för

vatten och avlopp och den tillåtna exploateringsgraden för respektive tomt är utformad i syfte att förhindra att ägarna till fritidshusen bosätter sig permanent i husen, vilket skulle kunna medföra en olämplig bebyggelseutveckling om detaljplanen upphävs eller att detaljplanen reglerar en störande verksamhet och planen av denna anledning innehåller bestämmelser för att förhindra att störningar uppkommer för boende i angränsande bostäder (se prop. 2013/14:126, s. 105).

Mark- och miljödomstolens bedömning

Kommunen har rätt att upphäva detaljplanerna eftersom genomförandetiden för samtliga berörda detaljplaner gått ut. Klagandena bor inte inom de områden som omfattas av upphävandet. Även om vissa fastigheter ligger nära berörda områden gränsar de heller inte direkt till dessa. Vid bedömningen av om en plan kan upphävas efter genomförandetidens utgång behöver inte hänsyn tas till de rättigheter som uppkommit genom planen. I detta fall blir dessutom konsekvensen av att kommunen upphäver detaljplanerna endast att vissa områden blir oreglerade (jfr MÖD 2016:5). Några olämpliga följdverkningar uppkommer inte.

Sammantaget bedömer mark- och miljödomstolen att de klagande inte kan anses vara berörda av kommunens beslut att upphäva delar av detaljplanerna på ett sådant sätt att klagorätt föreligger. Deras överklaganden ska därför avvisas. Om kommunen i framtiden skulle välja att planlägga nu aktuella områden kan dock klagandena, beroende på hur deras fastigheter är placerade i förhållande till områdena och för vilka ändamål planläggning sker, anses vara berörda på ett sådant sätt att klagorätt föreligger.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (MMD-11)

Överklagande senast den 3 december 2020.

Henrik Johnsson

Protokollet uppvisat/